

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

I. Ἡ ἐπιστημονικὴ δραστηριότητα τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Εὐάγγελου Καραμπελιά ἐπικεντρώθηκε στὴ σύνταξη τῆς ἐτήσιας βιβλιογραφικῆς μονογραφίας του γιὰ τοὺς βυζαντινορωμαϊκοὺς δεσμούς, ποὺ δημοσιεύθηκε στὰ γαλλικὰ στὴν *Revue Historique de Droit Français et Étranger* (2003). Ἀσχολήθηκε προσέτι μὲ τὴ σύνταξη μελέτης στὰ γαλλικὰ γιὰ τὴν προσωπικὴ κατάσταση τῶν λαϊκῶν στοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες. Ἐπίσης μὲ μίαν ἔρευνα, ποὺ ἀναφέρεται στὶς ἐμπορικὲς καὶ ἀστικὲς ἑταιρεῖες στὸ ἀττικὸ δίκαιο (ἐλληνικὰ καὶ γαλλικὰ). Ἐπεχείρησε μίαν ἐπισκόπηση τοῦ βυζαντινορωμαϊκοῦ δικαίου καθὼς καὶ τὴ μελέτη τοῦ δικαστικοῦ βασανισμοῦ τῶν μαρτύρων στὸ Βυζαντινὸ δίκαιο, γιὰ νὰ δημοσιευθοῦν στὸ τεύχος τῶν *Études Balkaniques* (2003). Συμμετεῖχε σὲ τρία ἐπιστημονικὰ συνέδρια (δύο στὸ ἐξωτερικὸ Γαλλία - Γερμανία, ἓνα στὴν Ἑλλάδα). Ἐπιμελήθηκε τὴν ἔκδοση τοῦ τόμου 36 τῆς Ἐπετηρίδας τοῦ Κέντρου. Συμμετεῖχε σὲ σεμινάρια ἱστορίας ἐλληνικοῦ καὶ βυζαντινορωμαϊκοῦ δικαίου στὴ Γαλλία, ὅπως καὶ στὴ συντακτικὴ καὶ ἐκδοτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς *Revue Historique de Droit Français et Étranger* καὶ τοῦ περιοδικοῦ *Études Balkaniques*.

II. Κατὰ τὸ ἔτος 2003 ἡ ἐρευνήτρια τοῦ Κέντρου Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη ὀλοκλήρωσε τὴ συγγραφὴ μελέτης μὲ θέμα: “Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἀνακριτικοῦ ἔργου τῶν εἰρηναρχῶν τῆς Μ. Ἀσίας ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων ληστείας (D.48.3.6, Marc. De jud. publ.)”, σελ. 20, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὸν τόμο (37/2003) τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ ΚΕΙΕΔ. Ἡ μελέτη ἀναφέρεται στὴ λειτουργία τοῦ δεσμοῦ τῶν εἰρηναρχῶν τῆς Μ. Ἀσίας κατὰ τὴ ρωμαϊκὴ περίοδο καὶ εἰδικότερα στὴν ποινικὴ προδικασία ποὺ ἴσχυε κατὰ τὴν ἀσκηση τοῦ δικωτικοῦ τοῦς ἔργου ἐπὶ ἐγκλημάτων ληστείας. Παράλληλα μελετῶνται οἱ πιθανὲς ἀναλογίαι ἀνάμεσα στὸν τρόπο ἀσκησης τῶν ἀνακριτικῶν καθηκόντων τῶν ἀρχῶν αὐτῶν μὲ ἀντίστοιχες δικονομικὲς πρακτικὲς, ἀναπτυχθεῖσες, κυρίως, κατὰ τὴν κλασικὴ ἀρχαιότητα.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος 2003 ἡ ἀνωτέρω ἐρευνήτρια δημοσίευσε στὸν 15ο τόμο τοῦ περιοδικοῦ Μνημοσύνη μελέτη μὲ θέμα: “Μεταβιβάσεις ἀκινήτου περιουσίας ἀναδόχων διὰ ‘βαπτιστικῶν’ συμβολαίων στὴ Μύκονο (17ος-18ος αἰ.)”,

σελ. 23. Στη μελέτη εξετάζονται ζητήματα, όπως η νομική φύση και λειτουργία των “βαπτιστικών” συμβολαίων και η έναρμόνιση του περιεχομένου τους με τις διατάξεις του επίσημου βυζαντινού δικαίου και του έθιμικου κληρονομικού δικαίου του κυκλαδικού χώρου κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο.

Η ίδια έρευνήτρια άρχισε τη μεταγραφή των ανέκδοτων έως σήμερα δικαστικών αποφάσεων του Πρωτοδικείου Πάργας (Ιστορικόν Αρχεῖον Κερκύρας, φ. 25) των ετών 1801-1819. Το υλικό αυτό θα χρησιμοποιήσει στη συνέχεια ως βάση για τη συγγραφή μελέτης όπου θα παρουσιάζονται διεξοδικώς ποικιλία ζητημάτων αφορώντων τόσο την οργάνωση, όσο και την άπονομή της άστικής και ποινικής δικαιοσύνης στην περιοχή αυτή κατά τις αρχές του 19ου αἰ. Κατ’ αυτό τον τρόπο σκοπείται η ολοκλήρωση της παρουσίασης του δικαίου της περιοχής αυτής του οποίου ένα πρώτο μέρος περιλαμβάνεται σε μελέτες της ίδιας δημοσιευθείσες κατά το έτος 2001 στην Έπετηρίδα του ΚΕΙΕΔ.

Επίσης η ίδια έρευνήτρια άρχισε τη συγγραφή μελέτης η οποία έχει ως θέμα την παρουσίαση του θεσμού της επιτροπείας (ή “οιονει” πατρικής εξουσίας) που άσκούσε η μητέρα μετά τον θάνατο του πατέρα επί των ανηλίκων τέκνων κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο. Βάση της μελέτης αποτελεί το έως σήμερα εκδοθέν υλικό δικαιοπρακτικών εγγράφων και δικαστικών αποφάσεων της μεταβυζαντινής περιόδου και εξετάζονται θέματα όπως οι μορφές, ρυθμίσεις, προϋποθέσεις, απαγορεύσεις και περιορισμοί του θεσμού κατά περιοχή, ένδεχόμενοι παράλληλοι θεσμοί, τυχόν έπιρροές του βυζαντινού δικαίου ή/και του δικαίου των Άσσιζών (Κύπρου, Ίεροσολύμων) κ.ά.

Τέλος, κατά το έτος 2003 η ίδια έρευνήτρια άρχισε την έπεξεργασία του φωτοτυπηθέντος υλικού εγγράφων της μεταβυζαντινής περιόδου, των οποίων η συλλογή έχει ως σκοπό την ολοκλήρωση του “Περιγράμματος του Μεταβυζαντινού Δικαίου” στα πλαίσια σχετικού έρευνητικού προγράμματος που έχει αναλάβει το ΚΕΙΕΔ.

III. Η έρευνήτρια Δήμητρα Καραμπούλα άσχολήθηκε κατά το έτος 2003 με την έρευνα νομικών πηγών, οι οποίες άφορούν στα περιουσιακά στοιχεία της αυτοκρατορίας την πρώιμη βυζαντινή περίοδο. Η έρευνα αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη συγγραφή μελέτης με τίτλο “Η προσωπική περιουσία της Αυγούστας: Παρατηρήσεις επί των διατάξεων για την αυτοκρατορική περιουσία στον Θεοδοσιανό κώδικα και στην Ίουστινιάνεια νομοθεσία”, η οποία δημοσιεύθηκε στον 37ο τόμο της Έπετηρίδας του ΚΕΙΕΔ.

Με βάση την έρευνα αυτή κατέληξε σε μία σειρά συμπερασμάτων και πρωταρχικά στο ότι η κατοχύρωση των προσωπικών περιουσιακών στοιχείων, τα οποία διέθετε η Αύγουστα, προκύπτει σαφώς από τις αναφορές των νομοθετικών κειμένων σε δύο διακεκριμένες περιουσιακές ενότητες (*rerum privatarum partii Augustae - domus Augustae*). Το γεγονός δὲ ὅτι στήν αυτοκρατορική νομοθεσία δὲν ὑπάρχουν ειδικές διατάξεις σχετικά με τὴν περιουσία τῆς Αὐγούστας ὀφείλεται στο ὅτι ἡ διαχείριση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς εἶχε ἤδη ἀπὸ τὸν 3ο αἰώνα μ. Χ. περιέλθει στήν ἀρμοδιότητα τῆς *comitiva rerum privatarum*. Ἔως τότε καὶ κατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες, περίοδο κατὰ τὴν ὁποία τὸ μέγεθος τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐκάστοτε Αὐγούστας ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ μεγάλο, ἡ διαχείριση τῶν περιουσιακῶν τῆς στοιχείων γινόταν βάσει τῶν κανόνων τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Με τὴν ἴδρυση τῆς *ratio private*, ἐπὶ Σεπτίμιου Σεβήρου (193-211) ἐπομένως, κατ' ἀναλογία πρὸς τὴν *ratio* τοῦ αὐτοκράτορα ἀπέκτησε καὶ ἡ *ratio Augustae* ἐπίσημο καὶ προνομιακὸ χαρακτήρα: στὸν δὲ χώρο τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐξασφαλίσθηκαν προνόμια καὶ δικαιώματα γιὰ τὴν αὐτοκράτειρα, τὰ ὁποία εἶχε ἤδη κατ' ἀναλογία πρὸς τὸ δημόσιο ὁ αὐτοκράτωρ. Στὸ τέλος δὲ τοῦ 4ου αἰώνα, με τὸν διαχωρισμὸ τῆς *comitiva domorum per Cappadociam* ἀπὸ τὴν *res privata* καὶ τὴν ὑπαγωγή τῆς στὸν *praepositus sacri cubiculi*, γεγονός τὸ ὁποῖο συνάδει με τὴν σταδιακὴ ὑπαγωγή τῆς *res privata* στὸν ἔλεγχο τοῦ αὐτοκράτορα, ἡ αὐτοκρατορική ἔγγειος ἰδιοκτησία διαχωρίστηκε ἀφενὸς στὰ “ἰδικὰ” (*res privata*), ἀφετέρου στήν “ἰδιαν οὐσία” (*patrimonium - domus divina*).

Ἐν κατακλείδι, ἓνας περίπλοκος διαχειριστικὸς μηχανισμὸς στὰ πλαίσια τῆς *comitiva rerum privatarum* ἦταν ἀρμόδιος γιὰ τὴ διαχείριση τόσο τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας τῆς Αὐγούστας, ὅσο καὶ τῶν ἀνακτόρων καὶ τῶν ἐργαστηρίων, τὰ ὁποία εἶχε στὴ διάθεσή τῆς· τὸ δὲ νομικὸ καθεστῶς του, ὅπως τουλάχιστον προκύπτει ἀπὸ τὰ νομοθετικὰ κείμενα, χαρακτηρίζεται ἀπὸ πολὺ συγκεκριμένες ἀπαλλαγές, οἱ ὁποῖες προβλέπονταν γιὰ τὶς κτήσεις, ποὺ ἀνήκαν σὲ *personae illustres*.

Ἡ ἴδια ἐρευνήτρια ἄρχισε τὴν έρευνα τῶν νομοθετικῶν καὶ τῶν διπλωματικῶν πράξεων τῆς περιόδου τοῦ Ἰουστίνου Α' με σκοπὸ τὴ συγγραφή μελέτης γιὰ τὴ νομοθεσία, ἡ ὁποία σηματοδότησε τὴν κυβερνητικὴ του πολιτικὴ. Γιὰ τὸν ἱστορικὸ τοῦ δικαίου ἡ νομοθετικὴ δραστηριότητα τοῦ Ἰουστίνου Α' ἀποτελεῖ μίαν ἐντυπωσιακὴ καὶ ἀξιόπιστη μαρτυρία, ὅχι μόνον γιὰ τὴν αὐτοκρατορική ἰδέα ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ πραγματικότητα τῶν καιρῶν. Ἡ πορεία τῆς

ἐργασίας ἐπιβάλλει τὴ συγκέντρωση ἑνὸς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀρτιώτερου ἐπιστημονικοῦ ὕλικου. Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ δὲ συγκεντρώνονται, καταγράφονται, χρονολογοῦνται καὶ μεταφράζονται τὰ ἤδη ἐκδομένα αὐτοκρατορικὰ ἐγγραφα, ἀλλὰ ἀξιοποιεῖται ἐπαρκῶς καὶ ἡ δευτερεύουσα βιβλιογραφία. Ὅλα τὰ *deperdita* καταγράφονται καὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν στὸ βαθμῶ, ποῦ ἀπὸ τὴν ἀναφορά τους στὶς ἱστορικές ἢ ἐκκλησιαστικές πηγές τῆς ἐποχῆς μποροῦμε νὰ συνάγουμε ὅτι πρόκειται γιὰ πράξεις πολιτικοῦ καὶ δικαιοῦ χαρακτήρα.

IV. Ὁ ἐρευνητὴς Ἡλίας Ν. Ἀρναούτογλου κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους 2003 ἀσχολήθηκε: Μὲ τὴν ὀλοκλήρωση ἄρθρου μὲ θέμα τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ρωμαϊκῆς νομοθεσίας περὶ σωματείων στὴν Αἴγυπτο τοῦ 1ου αἰώνα μ.Χ., ὅπου ἐξετάζεται τὸ νομικὸ περιεχόμενον τῆς ἀπαγόρευσης σωματείων στὴν πρῶμῃ αὐτοκρατορικῇ Αἴγυπτο, ὅπως τὴ διασώζει ὁ ἱστορικός Φίλων. Ὁ συγγραφέας καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ μία τοπικοῦ χαρακτήρα ἀπαγόρευση, στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἱστορία τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ τὴν καριέρα τοῦ Ρωμαίου διοικητῆ Φλάκκου.

Μὲ τὴν προετοιμασία ἄρθρου μὲ θέμα τὴ σημασία τῶν ὀνομάτων μὲ τὸ πρόθεμα ἢ κατάληξη -θέμις, καὶ τὴν ἀντιληψὴ περὶ δικαιοσύνης ποῦ αὐτὰ τὰ ὀνόματα ἀντανακλοῦν. Μὲ τὸν νομικὸ σχολιασμὸ τῆς ἐπιγραφῆς *IRhamnous 59* ἀπὸ τὸν Ραμνούντα Ἀττικῆς, ὅπου διασώζεται ἡ ἀπόδοση τιμῶν γιὰ τὴ δωρεὰ ἀκίνητης περιουσίας σὲ σύλλογο Σαραπιαστῶν (ἄρθρο σὲ συνεργασία μὲ τὸν Dr. Graham Oliver τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης). Πρόκειται γιὰ μία σπάνια καταγραφή δωρεᾶς ἀκίνητης περιουσίας στὸ χῶρο τῶν ἀρχαιοελληνικῶν δικαίων καὶ ἡ ἀναφορὰ τῆς δωρεᾶς συγκρίνεται μὲ τὶς ἀντίστοιχες δωρεῆς ἀκίνητης περιουσίας τῶν Μακεδόνων βασιλέων πρὸς ἀξιωματούχους τους.

Μὲ τὴν προετοιμασία φακέλου γιὰ τὴν ἐκπόνηση μονογραφίας μὲ θέμα “Τὸ δίκαιο στὴν ἐλληνιστικὴ Ἀθήνα”.

Μὲ τὴ δημοσίευση τῆς διατριβῆς του μὲ θέμα *Thusias eneka kai synousias. Private religious associations in Hellenistic Athens*.

Μὲ τὴ συγγραφὴ τοῦ “Κεφαλαίου 6: Ὁ ἐλληνιστικὸς κόσμος (323-146 π.Χ.)” στὰ πλαίσια τοῦ προγράμματος συγγραφῆς νέων σχολικῶν ἐγχειριδίων ἱστορίας γιὰ τὴν Α΄ Γυμνασίου.

Ἐπιπλέον στὴ διάρκεια τοῦ 2003 ὁ ἐν λόγω ἐρευνητὴς δημοσίευσε στὸν 3ο τόμο τοῦ περιοδικοῦ *Ἴμερος* τὸ ἄρθρο “Ancient Greek Laws in the World Wide Web”. Παρουσιάζονται μὲ περιληπτικὸ τρόπο οἱ διευθύνσεις καὶ τὰ περιεχόμενα τοποθεσιῶν (*sites*) (μηχανὲς ἀναζήτησης, περιοδικὰ ἱστορίας τοῦ δικαίου,

ἀρχαιογνωστικά περιοδικά και ἠλεκτρονικὲς βιβλιογραφίες) ποὺ ἔχουν σχέση με τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δίκαια καὶ τὸ ρωμαϊκὸ δίκαιο.

Δημοσίευσε στὸ περιοδικὸ *Revue Internationale des Droits de l' Antiquité* 3η σειρά τόμος 49 (2002) 27-44 ἄρθρο με τίτλο “Roman law and collegia in Asia Minor”.

Συμμετεῖχε στὴν 6η Συνάντηση Ἱστορικῶν τοῦ Δικαίου στὴν Κομοτηνὴ (24-25 Ὀκτωβρίου 2003) με ἀνακοίνωση με θέμα: “Σιδηροκέφαλα ἦτοι ἀδάνατα καὶ ἀδιάφθορα. Συνέχεια μιᾶς πρακτικῆς καὶ νομικῆ συνέχεια στὶς συμβάσεις κτηνοληψίας”.

Παρουσίασε τὸ θέμα “Προφορικὸ δίκαιο στὴν ἀρχαίῃ Ἑλλάδα” στὸ σεμινάριο Ἀρχαίας Ἱστορίας στὸ τμῆμα Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, τὸν Μάιο τοῦ 2003.

Κατὰ τὴν ἴδια περίοδο ὀλοκλήρωσε τὴν ἀποδελτίωση ἰκανοῦ ἀριθμοῦ περιοδικῶν δημοσιευμάτων, ποὺ θὰ συμπεριληφθοῦν στὸ ὑπὸ ἐκπόνηση συμπλήρωμα τοῦ Περιγράμματος τῆς Ἱστορίας του Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, τοῦ Δ.Σ. Γκίνιη.

Συνέχισε τὴν ἐνημέρωση τοῦ ἀφιερωμένου στὸ μεταβυζαντινὸ δίκαιο δικτυακοῦ τόπου www.geocities.com/ekeied.

Συνέχισε τὴν συνεργασία του με τὸν καθηγητὴ Dr. David Mirhady καὶ ἀπὸ κοινου ἐνημέρωσαν καὶ ἀνανέωσαν τὴν ἐμφάνιση καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ δικτυακοῦ τόπου, τοῦ ἀφιερωμένου στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δίκαια μέχρι τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ. (www.sfu.ca/nomoi).

[Εὐ. Καραμπελιάς]

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Κατά τὸ ἔτος 2003 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, μὲ τὴ φροντίδα τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφία, τόμ. 33, ἐνῶ βρίσκεται ὑπὸ ἐκτύπωση ὁ τόμ. 34, πού θὰ ἐκδοθεῖ ἐντὸς τοῦ 2004. Ὁ τόμος 33 φιλοξενεῖ περισσότερα ἀπὸ 20 ἄρθρα καὶ ἀνακοινώσεις τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων καὶ ξένων φιλοσόφων καὶ ἱστορικῶν τῆς φιλοσοφίας.

Ἡ διευθύντρια καὶ οἱ ἐρευνητῆς τοῦ Κέντρου συμμετεῖχαν σὲ ἑλληνικὰ καὶ διεθνή συνέδρια μὲ πρωτότυπες ἀνακοινώσεις καὶ δημοσίευσαν πρωτότυπες μελέτες σὲ ἑλληνικὰ καὶ διεθνή περιοδικά.

Ἡ διευθύντρια κα Ἄννα Ἀραβαντινοῦ-Μπουρλογιάννη συνέχισε τὴν ἔρευνά της πάνω στὴ φιλοσοφία τοῦ Ἀναξαγόρα μὲ στόχο τὴν ἐκδοσὴ σχετικῆς μονογραφίας. Συμμετεῖχε ἐπίσης μὲ εἰσήγησή της σὲ Ἡμερίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστροναυτικῆς Ἐταιρείας, πού ἔλαβε χώρα τὸν Ἀπρίλιο καὶ μὲ θέμα τὶς ἀστρονομικὲς ἀπόψεις τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἡ ἐρευνητριά κα Μαρία Πρωτοπαπᾶ-Μαρνέλη ἔδωσε διάλεξη, τὸν Ἰανουάριο, σὲ Σεμινάριο Νεοελληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Ἀδ. Κοραῆς καὶ Στωϊκοί. Ἐπιδράσεις στὴ γλώσσα τοῦ ἔργου του». Τὸν Ἀπρίλιο συμμετεῖχε σὲ Ἡμερίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστροναυτικῆς Ἐταιρείας μὲ εἰσήγησή της ὑπὸ τὸν τίτλο: «Κλεάνδους, Πρὸς Ἀρίσταρχον». Τὸν Ὀκτώβριο ἔλαβε μέρος σὲ Διεθνὲς Συνέδριο γιὰ τὸν Ἀρίσταρχο τὸν Σάμιο καὶ μὲ θέμα: «Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος καὶ Κλεάνδης ὁ Στωϊκός». Τέλος, τὸν Δεκέμβριο ἔδωσε διάλεξη στὸ Σεμινάριο τοῦ Κέντρου Δικανικῶν Μελετῶν μὲ θέμα: «Ὁ κοσμοπολιτισμὸς τοῦ Στωϊκοῦ σοφοῦ».

Ὁ ἐρευνητὴς κ. Γεώργιος Ἀραμπατζῆς ἔλαβε μέρος, τὸν Ἀπρίλιο, σὲ Ἡμερίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστροναυτικῆς Ἐταιρείας μὲ τὴν εἰσήγηση: «Οἱ κοσμολογικὲς ἰδέες τῆς Σύνοψης Φυσικῶν τοῦ βυζαντινοῦ φιλοσόφου Συμέων Σήθ». Τὸν Σεπτέμβριο συμμετεῖχε στὴν Β' Ἡμερίδα γιὰ τὸν Βασίλειο Τατάκη, πού ἔλαβε χώρα στὴν Ἄνδρο. Τὸ θέμα τῆς ἀνακοίνωσής του ἦταν: «Ὁ Βασίλειος Τατάκης καὶ οἱ Κυνικοὶ φιλόσοφοι». Τὸν Ὀκτώβριο ἔλαβε μέρος στὴν Ε' Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ἑλλάδος καὶ Κύπρου (Κέρκυρα) μὲ ἀνακοίνωση ὑπὸ τὸν τίτλο: «Ἡ φύλακὴ τῆς ψυχῆς: μία πλατωνικὴ ἀναφορὰ τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα».

Τὸν ἴδιο μήνα μίλησε στὸ Σεμινάριο τοῦ Κέντρου Δικανικῶν Μελετῶν μὲ θέμα: «Ἡ γνωσιοθεωρία τοῦ Σπινόζα καὶ οἱ ἀριστοτελικές καὶ νεοπλατωνικές καταβολές της». Τὸν Νοέμβριο ἔδωσε διάλεξη στὸ Σεμινάριο Νεοελληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Μεταβυζαντινὸς ἀριστοτελισμὸς».

Τὴν 16ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ 2003 ἀνέλαβε ὑπηρεσία σὲ θέση ἐρευνητοῦ Δ' βαθμίδας ὁ κ. Δούκας Καπάνταης. Τὸν ἴδιο μήνα ὁ ἐρευνητὴς ἔδωσε διάλεξη στὸ Πολυτεχνεῖο Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Μία νέα ἀπόπειρα τυπικοποίησης τοῦ ἀριστοτελικοῦ ἐπιχειρήματος στὸ κεφ. 9 τοῦ *Περὶ ἐρμηνεύσεως*».

Ἡ ἀποσπασμένη στὸ Κέντρο ἀπὸ τὴ Μέση Ἑκπαίδευση καὶ Εἰρήνη Σβίτζου τὸν Ἀπρίλιο ἔκανε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Ἡ πλατωνικὴ ἀστρονομία στοὺς *Νόμους* καὶ τὴν *Ἐπινομίδα*» σὲ Ἡμερίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστροναυτικῆς Ἑταιρείας. Ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὴ γλωσσικὴ ἐπιμέλεια τῆς μετάφρασης τοῦ βιβλίου τοῦ Κι. Oehler, «Ἰποκειμενικότητα καὶ αὐτοσυνειδησία στὴν Ἀρχαιότητα», ποὺ σύντομα θὰ δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ Κ.Ε.Ε.Φ.

Χάρη σὲ συνεχιζόμενο ἐρευνητικὸ πρόγραμμα, ὑποστηριζόμενο ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἑρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου Ἑρέυνας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας ἔγινε ἀντικείμενο βιβλιογραφικοῦ ἐμπλουτισμοῦ, βιβλιογραφικῆς ἔρευνας καὶ ἐπιστημονικῆς τεκμηρίωσης τοῦ περιεχομένου της. Τὴν 1ῃ Δεκεμβρίου ἡ κα Εἰρήνη Ζαφεῖρη ἐντάχθηκε στὸ ἔργο μὲ ἀντικείμενο τὴ βιβλιοθηκονομικὴ στήριξή του.

[Ἄ. Ἀραβαντινοῦ-Μπουρλογιάννη]

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Απεχώρησε λόγω συνταξιοδοτήσεως ο κ. Γρηγ. Γκιζέλης και ανέλαβε καθήκοντα διευθυνούσης, με απόφαση της Συγκλήτου κατά τη συνεδρία της 14ης Μαρτίου 2003, ή κα Μαρία-Γεωργία Στυλιανούδη.

Έρευνητικές δραστηριότητες

1) Διεξάγεται νέα μεγάλη έρευνα με γενικό τίτλο «Οι επιπτώσεις της οικονομικής μεταναστεύσεως στην Έλληνική κοινωνία». Η έρευνα περιλαμβάνει τις έξι θεματικές:

- A. Ανίχνευση άτυπων συμπεριφορών και νέων άτυπων μορφών οικονομίας.
- B. Οικονομικοί Μετανάστες: Επίδρασεις στην κοινωνική ζωή.
- Γ. Πολιτισμικά στερεότυπα μέσω των ΜΜΕ.

2) Έγινε αποδεχτό από την Έπιτροπή Έρευνών της Ακαδημίας Αθηνών το έρευνητικό πρόγραμμα «Μετανάστευση στην Ελλάδα: Το νομικό καθεστώς», με έπιστημονικό ύπεύθυνο τον ακαδημαϊκό καθ. Κ. Γ. Μητσόπουλο και διευθύντρια έρευνας την κα Στυλιανούδη. Περιλαμβάνει τις θεματικές:

- A. Το νομικό καθεστώς των μεταναστών στην Ελλάδα
- B. Το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ως τακτική επίβιωσης
- Γ. Είσοδος και παραμονή: Δυο παράμετροι νομιμότητας και παρανομίας.

Άλλες δραστηριότητες του Κέντρου

— Ένεργη συμμετοχή στο πανεπιστημιακό πρόγραμμα για την «Πρακτική φοιτητών», με την εκπαίδευση και συμμετοχή των φοιτητών ως βοηθών έρευνας στην έρευνητική δραστηριότητα του Κέντρου. Υποδέχτηκε κατά το διάστημα:

- α) 1-31 Ιουλίου του 2003 τρεις φοιτητές του Τμήματος Κοινωνικής Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου.
- β) Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2003 τρεις φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου.

Άλλες δραστηριότητες του Έρευνητικού Προσωπικού του Κέντρου

Ι. Μ.-Γ. Στυλιανούδη, διευθύνουσα

— Δίδαξε στο Τμήμα Ιστορίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου, τής Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ανθρωπολογία του Δικαίου με θέμα «Κοινωνία και Θεσμούς τής Λατινοκρατίας, εποχή του Φράγκικου Δικαίου στον έλλαδικό χώρο και την Κύπρο, όπως άνιχνεύονται στο Χρονικό του Μωρέως και στις Άσσιζες τής Ρομανίας και τής Κύπρου». Μαζί με τον επίκουρο καθ. Ά. Χέλμη.

— Δημοσίευσε:

α) Προκαταλήψεις και Θεσμοί: Οί άντιστάσεις στην άλλαγή τών θεσμών, Όδοδείκτες, Μάιος 2003, τεύχος 12: 64-70.

β) *In vitro Conception: Is it Body Pleasure or is it Pure Pleasure?* στα «Contested Pleasures, Words and Worlds of Desire», έπιμέλεια George Drakos και Lily Stylianoudi, 2003, Stockholm: Nordic Academic Press.

γ) Γειτονία: Τόπος, χώρος και κοινωνικά δίκτυα, θεωρητική και μεθοδολογική εισαγωγή τής έρευνας για τήν άειφόρο άνάπτυξη τών γειτονιών τής Αθήνας. Μαζί με τον Ά.-Φ. Λαγόπουλο.

δ) Προκατάληψη και Ίδρυμα, άλλαγή και άντιστάσεις: Η περίπτωση του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, στον ειδικό τόμο «Περί Προκατάληψης», έπιμέλεια καθ. Ν. Τζαβάρας, Έκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα. Μαζί με τους: Σ. Στυλιανίδη, Π. Χονδρό.

— Έπιμελήθηκε τήν έκδοση του βιβλίου: *Αυτός που και οί Θεοί ζήλεσαν. Άλκιβιάδης, ό άνθρωπος και ό μύθος*, του Ά. Μπράτσου, 2003, Αθήνα: Έκδόσεις Κυβέλη.

— Παρουσίασε α) τόν Μάρτιο 2003 στην Έθνική Σχολή Υγείας τó έπιστημονικό άρθρο με τίτλο: Προκατάληψη και Ίδρυμα άλλαγή και άντιστάσεις: Η περίπτωση του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής.

β) τόν Μάιο 2003 στο Τμήμα Κοινωνικής και Πολιτικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου άνέπτυξε τó θέμα: Πόνος και Χρόνος, προσκεκλημένη στο μεταπτυχιακό σεμινάριο τής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, ύπεύθ. Καθ. κ. Δ. Μαδιανού.

γ) τόν Ιούνιο 2003: *Τó σώμα, τόπος ταυτότητας*, όμιλία στην Έταιρία Κοινωνικής και Κλινικής Έρευνας.

II. Εύα Καλπουρτζή, έρευνήτρια Α' βαθμίδος

— Δίδαξε α) στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Γυναίκες και Φύλα» του Τμήματος Κοινωνικής Ιστορίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου τὰ σεμιναριακά μαθήματα *Μεθοδολογία τής Ιστορικής Ανθρωπολογίας, και Η γυναικεία παρουσία στην Ιστορική Ανθρωπολογία*.

β) στο Κέντρο Ψυχοθεραπείας μέσω Θεάτρου «ΑΙΩΝ» *Εισαγωγή στην Κοιν. Ανθρωπολογία* (30 διδακτικές ώρες).

III. Αλίκη Βαξεβάνογλου, έρευνήτρια Γ' βαθμίδος

— Συμμετείχε με ανακοίνωση για τὰ πολιτισμικά δεδομένα τών τσιγγανοπαίδων και τίς (ένθεν και ένθεν) δυσκολίες ένσωμάτωσής τους στο σχολικό σύστημα στην 2η συνάντηση που διοργάνωσε τὸ Γραφείο Διεθνῶν και Συνταγματικῶν δεσμῶν τής Ακαδημίας Αθηνῶν με θέμα «Παιδεία τών Ἑλλήνων. Ἡ πρωτοβάθμια εκπαίδευση».

— Δίδαξε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Ιστορία και τεκμηρίωση στα σύγχρονα ζητήματα» του τμήματος Ιστορίας του Ἴονίου Πανεπιστημίου, σεμινάρια με θέμα: *Οί έλληνικές έλίτ, 19^{ος}- 20^{ος} αιώνας*.

— Έκπόνησε τήν υπό έκδοση στο Ἐθνικό Ἰδρυμα Έρευνῶν μελέτη για τήν *Ιστορία τής τεχνικής επαγγελματικῆς εκπαίδευσης και τής Σιβιτανιδείου Σχολῆς* (233 δακτυλογραφημένες σελίδες).

[Μαρία-Γεωργία Στυλιανούδη]